

ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլ, կես տարվանը 6 ռուբլ:
Առանձին համարները 5 կոպեկով:
Թիֆլիսում գրվում են միմյանից խմբագրատուն մեջ:
Օտարադարձակը դիմում են ուղղակի
Тифлис. Редакция «Мшакъ»

Խմբագրատունը լսող է առևտուհան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տոն օրերից):
Յայտարարում ընդունվում է ամեն լիզուով:
Յայտարարում լինելների համար վճարում են
խմբագրատնիքը ըստ 2 կոպեկի:

“ՄՇԿ”

ԼՐԱԳԻՐ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ

1881 թ. ի ն

(ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ)

Կը հրատարակվի նոյն գրքերով և նոյն պրոգրամայով ԱՄՆԵՆ ՕՐ (բացի տոն և տոներին հետևող օրերից):

ՊՐՕԳՐԱՄԱ. I. Տեղեկական կարգադրություններ, II Առաջնորդող յոգուածներ, III Ներքին տեսություն, IV Արտաքին տեսություն, V Խառն լուրեր, VI Հեռագրեր, VII Ֆեկետոն և Բանասիրական, VIII Յայտարարություններ:

ԼՐԱԳՐԻ ԳԻՆԸ, տարեկան 10 ռուբլ, կես տարվան 6 ռ., հինգ ամս. 5 ռ., չորս ամս. 4 ռ., երեք ամս. 3 ռ., երկու ամս. 2 ռ. և մի ամս. 1 ռուբլ:

Գրվել կարելի է խմբագրություն մեջ հետևող հասցեով. Тифлис, редакция «Мшакъ».

Խմբագիր-հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՄԵՐՈՆԻ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Տասներորդ տարին — Ներքին տեսու-
թիւնը Նամակ Մակկայից: Ներքին լուրեր —
«Մշակ» հեռագրեր: Յայտարարություններ —
Յէլի և տոն:

ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Այս տասներորդ տարին է
արդէն, որ «Մշակ» գոյութիւն

ՓԵՆԵՏՕՆ

Ինն տարի անցաւ:—Յարձակումները չօգնե-
ցին:—Յունվարի 4-ի ժողովը:—Ռոստոմանց և
Ղաւասարդեանց:—Տէր Գովհանէս աւագ քահա-
նան:—Մանկուհի և Մամբրէ:—Էջմիածնի բա-
րեկամներ և թշնամիներ:—Ինչ է բարոյական և
ինչ է անբարոյական:—Մի բարեկամական խո-
սակցութիւն բժշկի և նկարչի հետ:—Բժշկու-
թիւն, գեղարուեստ և մամուլ:—Գերմանիայի
մոլեռանդութիւնը հրէաների դէմ:—Ժամանակա-
ւոր յանցաւորներ և ապագայի յանցաւորներ:

Ինն տարի անցաւ: Սկսվում է «Մշակի» գո-
յութեան տասներորդ տարին: Ինչքան էլ «Մշա-
կի» վրա յարձակվելին, դարձեալ նա յաղթող է
հանդիսանում:

Ամբողջ տարին մեր լրագրի թշնամիները ա-
մեն ջանք էին թափում կտորել «Մշակի» անու-
նը, մի կողմից յարձակվելով մեր լրագրի խմբա-
գրի մասնաւոր կեանքի վրա, միւս կողմից աշ-
խատելով ցոյց տալ թէ մենք յարուցելը այդ-
պէս անուանված լիբերալական հարցը հաւատարմու-
թիւնը քարոզելու դիտաւորութեամբ:

Բայց ինչ ենք տեսնում: Փոխանակ մեզ մեա-
սելու, այդ բոլոր մեղադրանքները մեզ, ընդհա-
կառակն, օգնեցին:

«Մշակի» այս տարվայ բաժանորդագրութիւնը
այնպէս լաւ է գնում, ինչպէս երբեք չէ եղել
ինն տարվայ ընթացքում, թէև, ի հարկէ, այս
տարի մենք կորցրինք մեր երկու երեկի բաժա-
նորդներին՝ այն է Ղազար Տէր-Ղազարեանցին և
Սարգիս Ղազարեան Նազարեանցին...

Ճշմարտութիւնը, ուրեմն, ինչքան թշնամական
զգացմունքներ էլ յարուցանի, վերջը միշտ յաղ-
թող է հանդիսանում...

Ամբողջ տարի տեղեկ կատարած բանակութիւնը
«Մշակի» դէմ կրօնական խնդրի առիթով, ամեն
կողմից լսում էինք, որ կաթոլիկ, բողոքական,

ունի և չորրորդ տարին է որ
մեր լրագիրը ամենօրեայ է:

Երբ մեր լրագիրը դարձաւ
ամենօրեայ, նա ճշմարիտ է, ա-
ւելի շատ բաժանորդներ ունեցաւ,
բայց և հրատարակութեան ծախ-
սըն աւելանալով, աւելացաւ և
տարեկան դեֆիցիտը:

յունադաւան, մահմետական հայերը՝ հայեր
էին:

Բայց ահա յունվարի 4-ին Արթուրու թա-
րօնում հաւաքվեցան «Հայոց բարեգործական»
ընկերութեան կանոնադրութիւնը քննելու ցա-
կացողները: Մօտ 90 հոգի ներկայ էին թա-
րօնի դահլիճում և բացի երեք չորս մարդուց,
մնացածները «Մշակի» խմբագրի կատարչի, ան-
հայտ թշնամիներն էին, որոնք նրան պատահե-
լիս մինչև անգամ նրան զուրկ չեն տալիս:

Բայց երբ որ Գրիգոր Արթուրուի առաջարկեց
աւելացնել կանոնադրութեան խօսքերին թէ չըն-
կերութիւնը նպատակ ունի նպատակը լուսաւո-
րութեան տարածմանը հայերի մէջ: հետեւեալ
խօսքերը չառանց զաւանթի թիւնն ե-
ր ի տ ու թ է ա ն, —բոլոր ներկայ գտնված-
ները վեր կացան ինչպէս մի մարդ և ընդունե-
ցին այդ առաջարկութիւնը:

Դա մեծ յաղթութիւն է, դա ժամանակի նը-
շան է:

Ժողովը նախագահում էր բժիշկ Բ. Ն. աւա-
սարդեանց, որ ընկերութեան գլխաւոր հիմ-
նադիրներից մէկն է, կամ կանոնադրութեան մը-
շակողներից գլխաւորն է: Ինչպէս երևում է հա-
յոց բարեգործական, մարդասիրական և այլ այդ
տեսակ ընկերութիւններին վիճակված է հիմնված
լինել բժշկների ձեռքով: Բազում ընկերութիւնը
հիմնված է եղել բժիշկ Ռոստոմանցի ձեռքով,
Թիֆլիսի հայերէն գրքերի հրատարակութեան ըն-
կերութիւնը հիմնված է եղել ապագայ բժիշկ Մի-
ղոմանցի ձեռքով, իսկ այստեղի բարեգործական
ընկերութեան հիմնելու մէջ գլխաւոր դերն է խա-
ղում բժիշկ Նաւասարդեանցը:

Ամբողջ ժողովում երկու մարդիկ կային միայն,
որոնք փորձում էին խանգարել ժողովի աշուղ-
վելուն, —բայց բաղդաւորապէս այդ նրանց չա-
ջողվեց:

Մի ուրիշ յաղթութիւն: Թիֆլիսի վաճառ-
մար-եկեղեցու աւագ քահանայ, տէր Գովհանէս
Սարգսեան, որ 48 տարի անընդ-կերպով հով-
ւում է իր ծախը, Մամբրէի և Մանկուհու կա-
նոնադրութիւնը չառնում ժողովից:—Նա բարո-

«Մշակի» պէս մի հայերէն
ամենօրեայ թերթ հրատարակե-
լու համար, մի և նոյն ժամա-
նակ ծախսերի մէջ խնայող լինե-
լով, ինչպէս մենք էինք խնայող,
դարձեալ հարկաւոր է 12,000
րուբլ ծախս, այսինքն 1000
րուբլ ամսական:

Ունելով 900 բաժանորդ, ու-
րեմն տարեկան 9000 ռուբլ ար-
դիւնք, մենք ունէինք ամեն
տարի 3000 ռուբլ դեֆիցիտ, որ
ծածկում էինք մեր սեփական
միջոցներից: Միայն անցեալ 1880
թւին, ունելով 1100 բաժանորդ,
ուրեմն ստանալով 11,000 ռուբլ
մեր բաժանորդներից մեր դեֆի-
ցիտը պակասեց և մեզ բաւական
եղաւ 1000 ռուբլ մեր գրպանից
հրատարակութեան վրա դնելու,
դեֆիցիտը ծածկելու համար:

Ներկայ տարվայ ստորագրու-
թիւնը այնքան աճող է գնում,
որ մենք առաջին անգամ, մեր
լրագրի գոյութեան տասնե-
րորդ տարին, յոյս ունենք, վեր-
ջապէս, հրատարակութեան ծախ-
սը ծածկելու, առանց մեր անձ-

նական միջոցներից որ և է գու-
մար աւելացնելու:

Բայց դարձեալ «Մշակը» ա-
ռանձնական աճող հանգամանք-
ների մէջ է գտնվել միշտ, հա-
մեմատելով մեր կողմսեան թէ
տեղական և թէ ուսուաց մա-
մուլի հետ: Մեր լրագիրը ունի
իր սեփական բնակարան, որի
վարձը հարկաւոր չէ տալ լրագրի
բիւզժէտից, խմբագիրը ուժիկ չէ
ստանում, լրագրի բիւզժէտից
դուրս են նոյնպէս տան ծառայի,
խմբագրատան վաւելիքի, մամի,
նաւթի և այլ մանր ծախսերը:
Այդ բոլոր ծախսերը միասին
գումարված կարելի է հաշել
3000 ռուբլ գումարի, եթէ
խմբագրի ուժիկը հաշենք գոնէ
1800 ռուբլ: Ուրեմն, իսկապէս,
«Մշակը» պահպանելու տարե-
կան ծախսը, եթէ մենք չունե-
նայինք մեր բնակարանը, փայտը,
լուսաւորութիւնը և այլն, եթէ
խմբագիրն էլ փոքր ի շատէ ու-
ճիկ ստանար, —կը լինէր ոչ թէ
12,000 ռուբլ, այլ կը հասնէր
15,000 ռուբլու:

նայ որ դա նրա եղբայրն է: Այդ կինը բարո-

Մի փաստարան յանձն է առնում պաշտպա-
նել մի հարուստ մարդու շահերը և գործը այն-
պէս է տանում, որ վերջը նրա կլինէր բոլոր-
վին աղքատանում է, իսկ ինքն իր կլինէր բոլոր
թէ անշարժ և թէ չարժեքական կայքերի տէր է
դառնում: Այդ մարդը բարոյաւ կ'ան է:

Երեք մարդ միմյանի մի առեւտրական գործ են
տանում ընկերութեամբ: Նրանցից երկուսը մի-
մանից մէջ խօսք են կապում երրորդ ընկերին
աղքատացնել իրանց ձեռքը գցելով: Նրա աշ-
խատանքի մասը Վերջը նրանք բարեբախտ են
հանդիսանում, աղքատին դպրոցներ են հիմնում
գողացած փողերի փշրանքներով:—Նրանք բա-
րոյաւ կ'ան մարդիկ են:

Նշողները ցոյց են տալիս թէ միայն երկու
աղջիկ ունեն, իսկ երրորդ աղջկան աշխարհի
առջև յայտնում են որպէս տան աղախին և
այդպէս էլ պահում են: առաջիններին սիրում
են, պահում են նրանց շքեղ կերպով, աշխա-
տում են մարդու տալ, իսկ վերջինի մասին չեն
էլ հոգում, թող նա ընկնի մինչև անգամ հասա-
րակական տան մէջ... Ո՛վ ինչ կ'իմանայ: Այդ
ծնողները բարոյաւ կ'ան են:

Մի աղքատացած, բայց փողոտայ կրող անձն
պատկեր է մի հարուստ աղջկայ հետ, առանց
նրան սիրելու, միայն փողի համար: Մի քանի
տարուց յետոյ փողը հատնում է, և ահա օր-
րոնք արձակում է իր կնոջը պահանջելով որ
անըր նորից փող տայ: Անըրը ամօթից նորից
փող է տալիս և կինը կրկին ընդունվում է իր
ամուսնու տանը: Երբ փողը կը հատնի, կինը
նորից կաքտորվի տանից: Դա ծածուկ է լինում,
ուրեմն մարդը բարոյաւ կ'ան է:

Մի մարդ պահպանում է մի հարուստ աղջկայ
հետ, որին չէ սիրում և մի և նոյն ժամանակ
պահում է նրա փողով մի սիրուհի: Ոչ ոք այդ
բարոյաւ կ'ան է:

Մի մարդ պահպանում է, ստանում է ամսա-
կան 200 ռուբլ, բայց հինգ տարուց յետոյ առ-